

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED TRI-WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year ..... \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

Газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, закорпоророване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українському Робітничому Домі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік ..... \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ТЯЖКИЙ ЗАСУД ІТАЛІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ В РИМІ.

Вже повідомлялося у нас, що в Римі засуджено 27 комуністів разом на 300 літ в'язниці. Деяких засуджено аж на 27 років тюрми, інших на 17 років, а взагалі засуджені від 5 до 27 років.

Суд, який судив найкращих борців і провідників італійського пролетаріату, між іншими дев'ятьох комуністичних парламентарних послів — складався з голови суду, генерала Мускара Ахіла, консула Песані, сеньора Де-Бориса ("консуль" і "сеньор" — військові фашістські ранги) і кавалєре Букафура. Отже складався з самих "високих" фашістських урядників.

До суду потяглося 36 осіб, з яких дев'ять втікло поза кордони Італії, а тому на суд ставилося лише 27. Всі вони сиділи по півтора року в тюрмі до суду. Тим, що втікли від тюрми й суду — суд наказав вжитися на суд в протязі п'яти днів, коли-ж не являться, то їх судитиметься позаочно.

Через цілий час сидження в тюрмі революціонерів, чорна рука фашістського апарату завзяті і в ріжкій провокаторській спосіб збирала "факти", щоб ними представити на суді обвинувачених в найстрашніший спосіб. Одночасно та сама рука мучила в тюрмі арештованих, вимагаючи зізнань, щоб на їх підставі арештувати ще інших і розторожити Комуністичну Партію Італії.

Процес над арештованими комуністами призначувано вже кілька разів, але потім знову відкладалося до "відповіднішого" часу. Бо не дивлячись на страшний терор і чорну диктатуру фашізму, по цілій країні ширилися робітничі заворушення й зростало безробіття. Безробіття в Італії за останні часи сягнуло одного мільйона, що на Італію є величезною цифрою. Провокативний атентат на короля в Мілані й хвиля страшного переслідування, тисячі арештованих, що слідували зараз за атентатом, показують, що Муссоліні рішив здушити зростаюче незадоволення робітництва найжорстокішими засобами.

Почав він засудом найвидатніших провідників комуністичної партії, яких зробив винними навіть за ті події, які сталися вже після того, як вони сиділи в тюрмі.

Проте-ж на суді візких обвинувачень комуністам не представлено, таких обвинувачень, за які людей арештують й карують доволитою в'язницею. Обвинувачувано за організування робітництва в політичну й трейд-юніонну організацію, за промови на мітингах, за статті в пресі, навіть за збирання допомоги страйкувачам гірникам Великої Британії в 1926 році.

Засудили 27 осіб на 300 літ в'язниці. Муссоліні таки не дав П'ясувському випередити себе. Польсько-шляхетський суд у Вільні засудив 37 членів Білоруської Громади на 209 літ каторги, а суд Муссоліні в Римі засудив 27 комуністів на 300 літ каторги. І в Польщі і в Італії засуджено парламентарних послів, народних вибранців: в Польщі по 12 літ кожного, а в Італії аж до 27 літ.

Так розправляється класовий суд з тими, хто стає небезпечним для капіталістів і тої системи, яка дозволяє одному паразитові визискувати десятки тисяч працюючих. Але ніяка тюрма й ніяка кара не зломить стремління працюючих до волі. Бо навіть самі найстрашніші засуди стають могутніми агітаторами комуністичних ідей.

ЗАВЕЛИ ПІД ДУРНОГО ХАТУ.

Хто й кого завів під дурного хату? — питаєте. Румунські селянські лідери завели селянський похід з Альба-Юлії через Букарешт під дурного хату.

В першій половині травня преса цілого світа багато писала про те, що 200,000 румунських селян машерують на Букарешт, щоб повалити уряд Братіану й встановити селянський уряд.

І ось вже поверх місяця минуло, а й до цього часу нікому не відомо, як зайшли селяни до Букарешту, що вони там робили і чи взагалі вони дійшли до Букарешту, або чи йшли вони куди небудь.

Що селяни йшли — є фактом. Ми бачили знимки їхнього походу на сторінках європейської преси. І на сторінках тоїж преси вичитали ми, що зайшли вони не до Букарешту, але під дурного хату.

Не їх вина в тому. Навпаки, селяни знали куди йти й чого йти, але лідери їхні зрадили їх. Ось кілька характерних зрадинських лідерів нарис, які величезний революційний бунт селянства звели на шпик.

Румунське селянство, як і селянство окупованих Румунією земель, доведено рабівничою господаркою боярщини до страшної нужди й голоду. Це положення селянства використали лідери дрібно-буржуазної селянської партії, цараністи. Користуючись придворними інтригами, нарешті смертю прем'єра Братіану, брата нинішнього диктатора, цараністи революційними фразами зумили захопити селянські маси. Ще в листопаді 1922 року лідер цараністів Міхалака заявив на мітингу:

"Ми вже тепер отверто заявляємо, що від нинішнього дня ми є в стані революції. До якогось часу ми ще притримуюємося законних шляхів, але коли нам пришлють на нашу голову жандармів, то ми підемо їх до чорта. А коли судити будуть поступати проти закону, то ми їх роздаємо." Ми ясно бачимо положення й бачимо труднощі нашої боротьби, але ми знаємо, що все те, що тепер відбувається, це вже не політична боротьба, але горожанська війна."

Довкола отаких фраз згуродили селянську масу лідерів,

ри, яку вони хотіли використати лише як загрозу, щоб примусити Братіану змінити режим, тобто віддати їм владу, або хоч допустити їх до тої контролю в країні, яка висмикнулася у них з рук.

Лідери сподівалися, що вже саме масове зібрання селян в Альба-Юлії злякає Братіану й він зречеться влади. Але помилилися. Братіану допустив до масового зібрання селян, але не допустив, щоб вони захопили потяги до Букарешту.

Величезна маса селянства, що збиралася в Альба-Юлії, домогалася від лідерів виконання революційних обіцянок й вивинула клич "походу на Букарешт". Пабачивши перед собою революційне бушуюче селянське море, вожді злякалися, щоб воно й їх не затопило. Вони покинули селян, сіли в автомобілі (бо потяги не було) й поїхали до Букарешту на переговори з Братіану. Та нічого не добилися.

Покинена на ласку судби — селянська маса розפורшилася. Деякі групи рушили на Букарешт, і розפורшилися по дорозі, інші вернули до своїх сіл та міст, повалили у них владу й поставили своїх урядників. Але не надовго. Жандарми й військо хутко справилися з тими роздробленими силами кольтосальної армії — поки її вожді переговорювали з Братіану.

На тому вся революція й горожанська війна закінчилася. Селяни на майбутнє матимуть лекцію, як то вірити в революційні фрази буржуазних лідерів.

Треба також зазначити, що соціал-демократи, які існують в Румунії легально, сиділи тихоенько, неначе б той ріх їх не обходив. Комуністи в Румунії надто слабі, розбиті, запаковані в тюрми й тому вони безсильні були використати цей величезний революційний рух селянства.

ПОНЕВОЛЕНІ ГАЛИЧИНІ.

Галичини лани засмучені кохани, Приснилося мені у мареві пожеж... Далекій краю сліз, ти знов рабом ідеш, І дзвонить ланцюги в кривавому тумані...

Я чую стогін твій, я бачу блді руки, І рани на спині від довгих батогів... Лиш иноди в очах грозною блисне гнів, І знову ти кричиш од розпачу, од муки...

Як тяжко ти ідеш!.. Набрякли кровю скроні, Свисить страшний батіг, і ні душі кругом... Невколо тільки ніч, і мхари гайвороння, Вішують і шумлять над схилим чолом...

Але світає схід, і шуми рік бадьорі, Несуть із далени в лице тобі вітри. Уже місяць розтає, далекі меркнуть зорі, І розкрива зоря багрянці прапори...

Зі Сходу лине день, мов крила лебедині, Так радісно шумлять, і чути крик гудків. Все ближче ждана мить, коли впадуть твердині, І пожежно загуде твій переможній гнів.

Ми віримо, ми ждемо, ми станемо грозою, Ми будемо знову йти на смертний бій спів... І зхрестяться штики в останнє над тобою, І підведешся ти над трупами катів.

В. Сосюра.

ЗБРОЯ ПЕРЕМОГИ.

Подаємо сухі цифри. Тільки цифри. Хай вони до вас, читачу говорять.

Чи ви чули коли, як цифри говорять? Не чули? Віримо. Але цифри таки говорять. Не до уха, але до розуму. Тож слухайте їх мову розумом.

Ві мови преси також не чули? Але вірите, що вона говорить? Послухайте, що кажуть числа про пресу, або... преса про числа — що кажуть одне про друге.

На 1. квітня 1928 року на Україні виходило 87 газет. Із них українською мовою — 55, російською — 24, мовами національних меншостей — 10. Загальний тираж 1. січня 1928 року вніосив 1,058,728 примірників. Тираж самих українською мовою газет вніосив 598,948 примірників, тобто значно більше, як всі інші газети разом узяті.

Це в країні, де до 1917 року, тобто одинацять літ тому назад не було ані одної української газети.

Скільки журналів і книжок виходить тепер на Україні українською мовою?

Скільки виходить журналів — не знаємо. Знаємо лише, що виходить багато ріжких прекрасних літературних, наукових і господарських журналів.

Книжок скільки виходить? Хай про це скажуть вам числа. Державне Видавництво України (Держвидав) є тепер по своїй силі другим видавництвом в Радянському Союзі. Другим. Перший є російський "Госиздат".

Біляне Держвидаву за 1926 — 1927 операційний рік становить 18 мільйонів карбованців. Цим він дорівнює найбільшим видавничим трестам. За минулий рік Держвидав заробив на книжках 254,000 карбованців, проти 60,000 минулого року.

Щось не виглядає, що більшовики падають. Каже Держ-

видав, що цього року він видасть 17 мільйонів примірників книжок. І кажуть, що це ще далеко не задовольить попиту на українську книжку.

Тому цей пункт допомагати-муть задовольняти ще інші видавництва, що їх є кілька в Харкові й Київі.

Попит на книжку тепер на Україні великий. Твори Марка Вовчка протигом одного року розійшлися в трох видавнях, А "Совязної Машини" Винниченка за півтора місяця розійшлося 10 тисяч примірників.

Що в тім дивного — правда? Адже-ж в Америці книжки розходяться мільйонами примірників.

Так-то-воно-так, але-ж Україна шойно десять літ живе! Адже-ж вона перших п'ять літ з тої десятик воявала і тільки в другіх п'яти роках, відбудовуючи руїну, почала вчитися читати. А по українськи вона почала читати лише два-три роки тому назад.

Ще пару слів про пресу національних меншостей Радянського Союзу. Тільки без російської — не маємо її статистики.

В Радянському Союзі виходить 207 газет ріжними національними мовами (поза російською). А тираж всіх їх становить 938,588 примірників.

Газети ці виходять 49-ма мовами. Значить, коли додати до них ще російську, то в Радянському Союзі виходять газети на 50-ох мовах.

Ось як: українською мовою — 55 газет, татарською — 17, казаською — 11, армянською — 10, тюрською — 10, узбекською — 8, грузинською — 8, німецькою — 7, єврейською — 7, білоруською — 7, польською — 4, морданською — 4, фінською — 4, латиською, естонською, чуваською, осетинською — по 3, а далі йдуть по дві і по одній газеті мовами ріжних народів С.Р.С.Р.

Крім цього видається ще 130

МЕКСИКО.

Офіційна назва країни: Мексиканські Злучені Держави. Лише коло 100 літ назад об'єдналися поодинокі округи Мексика й створили політичну цілість. В лютім 1917 року вироблено конституцію, після якої Мексиканські Злучені Держави творять федеративну республіку. Мішане населення країни, що складається з Індіанців, Метисів і прийшлих бі-

півстання й революції заповняють собою історію Мексика в тягу останніх 15 літ. Діаза замінив новий президент Мадеро. Цей банкір і ставленник міської буржуазії також не зумів втримати влади в своїх руках. Контр-революційний переворот 1913 року віддає країну в руки оборонця інтересів великих поміщиків, генерала Гуерти.



ГЕРБ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ МЕКСИКА.

лих, хутко зростає. З кожним роком збільшається число імігрантів. До Америки приплив імігрантів меншає, туди тяжко пробратися шукачам праці й шастя. Тимбільше їде імігрантів до Мексика.

Кажуть, Мексико, країна майбутнього, країна великих можливостей. На її природні багатства, на її широчезну територію скалтити зуби американський капіталізм. Але йому не легко проковтнути незалежність Мексика. Тут своєрідне населення, войовничі й вільнолюбиві, не дивлячись на століття колоніального режиму, затримало риси національного характеру.

Три століття тому назад еспанські завоювальники завоювали Мексико й знищили старинну культуру тубільців країни — Ацтеків. Ернадо Кортес в 1520 році почав 300-літній період колоніального невільництва Мексика. Країну було перейменовано на Нову Іспанію, й тубільців підтягнуто насильно до "європейської культури". Три століття тому назад найжорстокіша на світі еспанська католицька церква почала проповідувати огнем і мечем свою віру в завойованому Мексико.

Десятиліттями творилися покоління великих землевласників, що під ріжними претекстами й ріжними засобами відбирали землю в корінного населення. Селяни ставали безправними наймитами, а зайди поміщики багатіли за рахунок визиску робітників-Індіанців.

1821 рік уважають датою визволення Мексика від колоніального гнету. Але це визволення не принесло значної покращі селянам і робітникам Мексика. В країні народилися власні капіталісти — великі земельні обшарники. При доволитою пануванню над країною президента Порфірія Діаза (1877 — 1911) законданий капітал просяк в Мексико й більшу частину природних багатств закупили північноамериканські підприємці. В 1911 році Діаза повалено. До того часу селянські маси Мексика, організувавшись так, як могли, почали революційну боротьбу, домагаючись введення земельної реформи.

Ця боротьба не затихла й до нині й забрала за собою величезне число жертв — поверх півмільйона осіб.

Зміна урядів, безнастанія журналів ріжними мовами, з яких знову таки найбільше припадає на Україну.

В цілому ж союзі всіма мовами видається 1,291 журналів, які розходяться у 8,403,540 примірниках.

А тепер подумайте над тим, що це все в руках робітників і селян і все це служить соціалізму.

Подумайте? Тож-то.

Мyciй.

а лише проти багатих мексиканських попів, як представників чужої буржуазії.

Пого боротьба із зверхністю католицької реакції й чужинського капіталу закінчилася уступкою американським банкірам і промисловцям. До цього часу ще машинова індустрія не отримала остаточної перемоги. В Мексико, й про "масову продукцію", "систему Тейлора" й "раціоналізацію" мексиканські робітники мають мале поняття. Можливо, що американські промисловці, прийшовши в Мексико за дешевею працею, принесуть з собою й систему безсовісного визиску робітництва й машинізацію його сил.

Мексиканській компартії, що стоїть на чолі робітничого руху, приходиться серйозно чекатися з тою немінучою небезпечкою. В галузі робітничого руху мексиканська компартія проводить свій вплив через Лігу Трейд-Юніонної Пропаганди. Керуючись місцевими умовами, мексиканська компартія не творить своєї окремої трейд-юніонної організації; за допомогою згаданої Ліги вона проводить комуністичні ідеї в широкі маси працюючих. Число членів мексиканської компартії значно зростає з кожним роком, і не тільки робітники, але й селяни йдуть в партію, що є одиним оборонцем їхніх інтересів.

Мексиканські селяни зробили дуже цікавий й значний досвід — творення ріжничих комун, незалежних від плінтарів і великих землевласників.

В 1923 році, коли найвідоміші селяни Мексика переконалися, що аграрна реформа Обрегона є бляфом, селянські маси під керівництвом Урсуля Гальвані кинулися на поля Гетлі, що вимагали оброблення.

Урсуль Гальвані організував в Сальмораді й інших місцевостях країни земельні комітети трудового селянства. Він видвинув клич: "Земля й воля", і йому вдалося навіть спонукати байдужі елементи селянства навязати зносини з передовим міським пролетаріатом.

Прошло кілька місяців — і селянський рух став вже повні організованим і його вожді, Урсуль Гальвані, мав право брати участь, як повноправний член, в міжнародній селянській конференції в Москві. Створилася візрече ріжничя колонія із Сальмораді в околицях Вера Круз. Мирну працю мексиканського селянства порушив біг політичних подій: вийшло контр-революційне повстання й селянам прийдеться озброюватися для боротьби з поміщиками й їх наймитами.

Весною 1925 року наладилася праця мексиканських колоністів і, перемігши всі труднощі, працівники ріжничої комуні зуміли організувати своє візрече господарство. Мексико — країна великих контрастів, часто можна стрінути на полях поруч з найновішим трактором Форда старинний тракторний пауг.

Потрібні для культурного господарства машини закуплено за комунальні гроші і під керівництвом своїх вождів мексиканські земельні комуні провадять подвійну боротьбу: зі зкупю природою і з великими землевласниками, які стараються перешкодити їхній корисній праці.

Уступку американському капіталові, що на них нині пішов Калес, без сумніву приведуть до нового натиску капіталістів на мексиканський пролетаріат, а зокрема на робітників найбагатших нафтових джерел.

Мексико — країна, що поруч з Китаєм в першу чергу йде по шляху великої соціальної революції. Цим енергійніший буде натиск войовничої буржуазії, тим скорше вибухне революція, що одна вона може принести землю й волю мексиканському селянству й право на працю мексиканському робітнику.

Емірке Галліб.

Товариші! Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти"!